

**YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERLE TÜRİK İNFAZ
HUKUKUNDA KOŞULLU SALİVERİLME VE
KOŞULLU SALİVERİLMEDE SÜRELER**

Hazırlayan
Burak Albayrak

Ankara
2020

ÖZET

TÜRK İNFAZ HUKUKUNDA KOŞULLU SALIVERİLME VE KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER

Burak Albayrak

Koşullu Salıverilme, mahkum olduğu hürriyeti bağlayıcı cezanın kanun tarafından öngörülen kısmını iyi hâl ile geçirmiş olan hükümlünün, konulan şartlara uymadığı takdirde geri alınması koşulu ile hükümlülük süresinin tamamını bitirmeden merciince alınacak kararla salıverilmesini ve bu şekilde normal yaşama dönmesini sağlayan bir kurumdur.

Denetim süresini iyi hâlli geçiren hükümlülerin ödüllendirildiği, denetim süresi içinde kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getirmeyen hükümlülerin ise belirli yaptırımlara maruz kaldığı bir sistem öngörülmüştür. Salıverilme sonrası denetim süresi de uslu bir şekilde geçirildiği takdirde cezanın infaz edilmiş sayılacağı düzenlenmiştir.

TBMM Genel Kurulunda 14/04/2020 tarihinde kabul edilen Kanunla başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu olmak üzere toplam 11 farklı kanunda değişiklik yapılmaktadır. Kanun toplam 69 maddeden oluşmaktadır.

Bu makalede üç bölüm halinde yapılan değişikliklerle koşullu salıverilme kavramı ve şartları, koşullu salıverilmede süreler ve hesaplanması, koşullu salıverilme kararı ve kararın geri alınması konuları anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koşullu Salıverilme, İnfaz, Salıverilmede Süreler, Hapis Cezası

ABSTRACT

CONDITIONAL RELEASE IN TURKISH CRIMINAL LAW AND LENGTH OF CONDITIONAL RELEASE

Burak Albayrak

Conditional release, The convict, who had spent the part of the sentence prescribed by law, in good condition, to bind his freedom. Is an institution that ensures that if it does not comply with the conditions, it will be released by the decision to be taken by the authority before the end of the convict period and that it returns to normal life.

Convicts who have a good inspection period will be rewarded. The system for convicts who do not do what is necessary during the audit period is punished. If he has passed the audit period after he was released, he will be deemed to have fulfilled his sentence.

The sentence of the convict does not end with conditional release the convict continues to withdraw the rest of his sentence under certain circumstances when necessary. Conditional release aims to prevent convicts from staying in prison more than necessary. Accordingly, the time required to remain in prison in certain types of crime and in some cases has been determined. Conditional release sentence is determined in different ways depending on the type of crime and the offender.

In this article in three sections, conditional release concept and conditions, duration and calculation of conditional release, conditional release concept and revocation of decision.

Key words: Conditional release, Execution, Conditional release sentence, Imprisonment

İÇİNDEKİLER

ÖZET	2
ABSTRACT	3
KISALTMALAR CETVELİ	6
BİRİNCİ BÖLÜM	7
KOŞULLU SALIVERİLME	7
I. Kavram Olarak Koşullu Salıverilme	7
<i>Genel Bilgi</i>	7
II. Koşullu Salıverilmenin Amacı	7
III. Koşullu Salıverilmenin Hukuki Niteliği	8
1. <i>Koşullu Salıverilme Kurumunun Bir Hak Olduğu Görüş</i>	8
2. <i>Koşullu Salıverilme Kurumunun Bir Lütuf Olduğu Görüş</i>	8
3. <i>Koşullu Salıverilme Kurumunun Sadece Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Bir İnfaz Şekli Olduğu Görüş</i>	8
IV. Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme Şartları	9
A. <i>Cezanın Bir Kısmının Cezaevinde İnfaz Edilmesi</i>	9
1. <i>Sürelî Hapis Cezalarında Koşullu Salıverilme</i>	10
2. <i>Müebbet Hapis Cezalarında Koşullu Salıverilme</i>	12
3. <i>Özel Koşullu Salıverilme Süresi</i>	12
B. <i>İnfaz Süresinin İyi Halli Geçirilmesi</i>	13
C. <i>Koşullu Salıverilme Kararının Verilmesi</i>	17
D. <i>Koşullu Salıverilme Yasağının Bulunmaması</i>	18
İKİNCİ BÖLÜM	19
TÜRK İNFAZ HUKUKUNDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER VE HESAPLANMASI	19
A. SÜRELER	19
1. <i>5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN GEREĞİNCE KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER</i>	19
I. ADİ SUÇLAR	21
II. ÖRGÜT KAPSAMINDAKİ SUÇLAR	22

III. ON SEKİZ YAŞINDAN KÜÇÜK HÜKÜMLÜLERİN KOŞULLU SALIVERİLMESİNDE SÜRELER.....	23
IV. MÜKERRİRLER HAKKINDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER	24
V. BAZI SUÇ FAİLLERİNE GÖRE KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER	25
VI. TUTUKLULUK DURUMUNDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER	26
2. 671 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEYE GÖRE KOŞULLU SALIVERİLME	27
3. 647 SAYILI CEZALARIN İNFAZI HAKKINDA KANUNA GÖRE KOŞULLU SALIVERİLME	28
B. SÜRELERİN HESAPLANMASI.....	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
KOŞULLU SALIVERİLME KARARI, SONUÇLARI VE KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ GERİ ALINMASI	30
I. KOŞULLU SALIVERİLME KARARI	30
II. KOŞULLU SALIVERİLME KARARINI VERECEK MERCİİ.....	30
III. KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ SONUÇLARI	31
IV. KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ GERİ ALINMASI	33
V. GERİ ALMA SEBEPLERİ.....	33
1. Kasıtlı Bir Suçtan Dolayı Hapis Cezasına Mahkûm Edilme	33
2. Bağlı Tutulduğu Yükümlülükleri Yerine Getirmeme	34
VI. GERİ ALMA KARARININ SONUÇLARI	34
1. Ceza İnfaz Kurumunda Çektirilecek Süreler Yönünden	34
2. Koşullu Salıverilmeden Yasaklanma	35

KISALTMALAR CETVELİ

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CGTİHK	: Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
ÇİK	: Ceza İnfaz Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
E.	: Esas
e.t.	: erişim tarihi
madde.	: madde
No	: Numara
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
Tüzük	: Tüzük
sf.	: sayfa
S.	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Y.	: Yargıtay
YCGK.	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

KOŞULLU SALIVERİLME

I. Kavram Olarak Koşullu Salıverilme

Genel Bilgi

CGTHİK madde 107’de düzenlenmiş olan koşullu salıverilme, cezasını çekmekte olan hükümlünün ceza süresi dolmadan serbest bırakılmasını ifade etmektedir. Salıvermenin koşullu olmasının sebebi hükümlünün kalan ceza süresi içinde suç işlememesi, bazı yükümlülükler uyması şartıdır.

Doktrinde Özgenç koşullu salıverilmeyi ceza infaz kurumunda cezasını çekmekte olan, bunun sonucu olarak belli bir ıslah ve terbiye programına tabi tutulan, bütün tutum ve davranışları gözlemlenen mahkûmun işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyması halinde, mahkûm olduğu ceza süresi tamamlanmadan ceza infaz kurumunun dışına çıkarılmasına ve cezasının kalan kısmını herhangi bir suç işlememesi ve kendisine yüklenen yükümlülükler uygun davranması koşuluyla dışarıda geçirmesine imkân tanınması olarak tanımlamaktadır.¹

II. Koşullu Salıverilmenin Amacı

Koşullu salıverilme, hükümlüler, özellikle de uzun süreli hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olanlar üzerinde, cezaevi hayatının olumsuz etkilerinin azaltılmasını ve bu kişilerin sosyal rehabilitasyonunu sağlayan bir kurum olarak görülmektedir.²

Koşullu salıverilmenin kabul edilmesinin nedenlerini ve yararlarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Mahkumun iyi hâlini teşvik eder,
2. Cezaların bireyselleştirilmesinde yararı vardır,
3. Cezaevlerinde disiplini ve düzeni sağlar,
4. Devlet yönünden tasarruf sağlar,
5. Hükümlünün cezaevinden uslanmasından sonra onu orada tutmanın gereksizliği yönünden önemli bir kurumdur.
6. Yaptırımın ceza evinde infaz edilmeyen bölümüne bir alternatif teşkil eder.³

¹Özgenç İzzet, sf. 638.

²Akkaş Hulusi Ahmet, “Koşullu Salıverilme”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, 2008, sf. 307

³Demirbaş Timur, İnfaz Hukuku, Ankara, 2019, sf. 519.

III. Koşullu Salıverilmenin Hukuki Niteliği

Koşullu salıverilme, cezaevinde belli bir süreyi iyi hâlle geçiren hükümlünün, belirli şartlar dahilinde cezasını henüz tamamlamadan salıverilmesidir. Koşullu salıverilme bir nevi hükümlünün cezaevinde cezasının kalan süresinin belirli şartlarla ertelenmesidir.⁴

1. Koşullu Salıverilme Kurumunun Bir Hak Olduğu Görüş

Koşullu salıverilme kurumunun, bir hak olduğunu savunanlara göre, koşullu salıverilme kamu yararına dayanan bir kurum olduğundan hükümlüler için bir haktır. Çünkü hükümlülerin koşullara uydukları takdirde koşullu salıverilmeden yararlanacaklarına inanmaları, bu kurumun başarıya ulaşmaları için büyük önem arz etmektedir. Koşulları sağlamış bir hükümlü tıpkı hürriyetinden vazgeçmeyeceği gibi koşullu salıverilmeden de vazgeçemez.⁵ Nitekim bu görüşe göre hükümlü koşullu salıverilmeyi reddedemez.

2. Koşullu Salıverilme Kurumunun Bir Lütuf Olduğu Görüş

Koşullu salıverilme kurumunun, hak olarak düşünülmesi durumunda hükümlü koşullu salıverilmeye tahliye olacağı tarihten ibaret bakacaktır. Koşullu salıverilmenin, hak olarak düşünülmesi durumunda hükümlü koşullu salıverilmeye tahliye olacağı tarihten ibaret bakacaktır. Koşullu salıverilmenin, bir cezanın infazı ve kamunun görevi olduğundan bahisle bu kuruma bir lütuf olarak bakılmaması karşı görüş olarak ileri sürülmüştür.⁶ Nitekim bu görüşe göre hükümlü koşullu salıverilmeyi reddedebilir.

3. Koşullu Salıverilme Kurumunun Sadece Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Bir İnfaz Şekli Olduğu Görüş

Koşullu salıverilme kurumu ne bir hak ne de bir lütuftur. Koşullu salıverilme kurumu, suçluların ıslah edilerek tekrar topluma kazandırılması amacıyla cezaların infaz aşamasında bireyselleştirilmesini sağlayan hürriyeti bağlayıcı cezaların bir infaz şeklidir.⁷

⁴Yüce, sf. 175.

⁵Dönmezer / Erman; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, C. III, sf. 69.

⁶Artuk, Gökçen, Yenidünya, sf. 814.

⁷Çağlayan''Yargıtay İçtihatları Işığı Altında Şartlı Salıverilme Üzerine Bir İzah Denemesi''sf. 298

IV. Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme Şartları

A. Cezanın Bir Kısmının Cezaevinde İnfaz Edilmesi

Koşullu salıverilmede aranan infaz şartı, hükmedilen cezanın miktarına göre değişmektedir. 5275 sayılı Kanun madde 107/2'ye göre, koşullu salıverilmeden faydalanmak için ceza infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasında 30 yıl, müebbet hapis cezasında 24 yıl ve diğer süreli hapis cezalarında hükmedilen cezanın 2/3'si olarak uygulanmaktaydı. ***Değişiklikteki madde 48 ile hükümlülerin koşullu salıverilmelerine ilişkin üçte ikilik genel oran, yarısı olarak belirlenmektedir. Bu süre geldiğinde hükümlünün tutum ve davranışları değerlendirilecek ve olumlu ise hükümlü koşullu salıverilmeden faydalanabilecek, aksi halde hapis cezasının infazına devam edilecektir. Diğer yandan, ikinci fıkraya eklenen hükümlü, üçte ikilik oran bazı suçlar bakımından korunmaktadır.***

Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen ve koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla suçlar bakımından, bu suçların tabi oldukları koşullu salıverilme oranının uygulanacağı kabul edilmektedir. Örneğin TCK madde 188'de tanımlanan uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde koşullu salıverilme oranı üçte iki olarak değil, dörtte üç olarak uygulanacaktır. Çünkü bahsi geçen suçun koşullu salıverilme oranı 108/9'a göre dörtte üçtür.

Koşullu salıverilme sadece hapis cezaları hakkında kabul edilmiştir.⁸ Hükümlünün koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için hapis cezasının bir kısmının infaz edilmesi de gerekir. Gözaltı ve tutuklukta geçen süreler, infaz edilmesi gereken süreden mahsup edilecektir.

CGTİHK'da koşullu salıverilme için infaz kurumunda geçirilmesi gereken süreler çeşitli ihtimallere göre düzenlenmiştir. ***Değişiklik madde 46 ile 5275 sayılı Kanununun 105/A maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, cezanın denetimli serbestlik rejimi altında infazına ilişkin koşullar ile denetimli serbestlik süresi yeniden belirlenmektedir.***

Mevcut düzenlemeye göre, açık ceza infaz kurumlarına ayrılan veya ayrılmaya hak kazanan her hükümlü, verilen ceza miktarına bakılmaksızın bir yıllık maktu denetimli serbestlik süresinden eşit miktarda yararlanmakta, bu durum ceza miktarının fazla olduğu hükümlüler bakımından adaletsiz bir

⁸Koca/Üzülmez, sf. 505.

sonucun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yapılması öngörülen düzenlemeyle, her hükümlünün eşit süreyle denetimli serbestlikten yararlanması uygulamasından vazgeçilerek, koşullu salıverilme miktarına göre oransal olarak denetimli serbestlikten faydalanması ve ceza infaz kurumunda kalacağı sürenin de yine oransal olarak aynı olması sağlanmakta ve bu suretle ceza infaz adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Buna göre, açık ceza infaz kurumunda bulunan ve koşullu salıverilme için ceza infaz kurumlarında geçirilmesi gereken sürenin beşte dördünü açık veya kapalı ceza infaz kurumunda geçiren hükümlü, cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmını toplum içinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edecektir.

Söz konusu Kanununun 105/A maddesinde yer alan denetimli serbestlik altından cezanın infazı için açık ceza infaz kurumunda altı ay kalma koşulunun, Kanununun geçici 4. maddesi gereğince 31/12/2020 tarihine kadar uygulanmayacak olması nedeniyle belli miktara kadar hapis cezası alan hükümlüler, ceza infaz kurumunda çok az bir süre kalmak suretiyle cezalarının tümünü denetimli serbestlik rejimi altında infaz ettiğinden bu durum cezasızlık algısı oluşturmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, her hükümlünün belirli bir süre ceza infaz kurumunda kalması sağlanarak cezasızlık algısının ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Özetle hükümlünün öncelikli olarak koşullu salıverilme süresi belirlenecek, bu sürenin beşte dördü ceza infaz kurumlarında ve kalan beşte birlik kısmı ise denetimli serbestlik rejimi altında toplum içinde infaz edecektir.

1. Süreli Hapis Cezalarında Koşullu Salıverilme

TCK'nın 49/2. maddesinde, bir yıl ve daha az süreli hapis cezalarının kısa süreli hapis olarak nitelendirilmesi, süreli hapis cezalarının kısa süreli ve uzun süreli hapis şeklinde ikiye ayrıldığını göstermektedir.⁹ Bu ayrım kısa süreli hapis cezalarının TCK'nın 50. maddesinde öngörülen seçenek yaptırımların uygulanabilmesi açısından önemlidir. Kısa süreli hapis cezalarının seçenek yaptırımlardan birine çevrilmesi, mahkûm olunan hapis cezasının infazına başlanamaması nedeniyle koşullu salıverilmenin uygulanma imkânını ortadan kaldırır. Bununla birlikte, hakkında seçenek tedbire hükmedilen kişi Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerini yerine getirmeye başlamaz ise veya başlayıp da devam etmez ise, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına

⁹Koca/Üzülmez, sf. 481.

karar verir (TCK madde 50/6). Bu durumda koşullu salıverilmenin uygulanması gerekmektedir. *Yapılan değişiklikle kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırımlardan kamuya yararlı bir işte çalıştırma tedbirini ve Kanunun adli para cezalarının infaz usulünü yeniden düzenlenmiştir. Şöyle ki; Hükümlü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içinde adli para cezasını ödemezse, Cumhuriyet savcısının kararı ile ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarı hapis cezasına çevrilerek, hükümlünün iki saat çalışması karşılığı bir gün olmak üzere kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına karar verileceği ve günlük çalışma süresinin, en az iki saat ve en fazla sekiz saat olacak şekilde denetimli serbestlik müdürlüğüne belirleneceği hüküm altına alınmıştır.*

TCK madde 50/3 yürürlükten kalkma sebebi ise kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırımlardan kamuya yararlı bir işte çalıştırma yaptırımının kısıtlandığına dair uygulamada oluşan tereddüdün giderilmek istenmesidir. Değişiklik madde 48 ile koşullu salıverilen hükümlünün tabi tutulacağı denetim süresinin, infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre, başka bir ifadeyle koşullu salıverilme süresi kadar olması öngörülmektedir. Ancak bu süre, süreli hapislerde hakederek tahliye tarihini geçemeyecektir.

Maddenin onüçüncü fıkrasında yer alan mevcut düzenlemeye göre hükümlü koşullu salıverildikten sonra işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı çok az hapis cezası alsa bile suç tarihi ile hakederek tahliye tarihi arasında kalan süreyi aynen infaz etmektedir. Bu durum adaletsiz bir sonuç doğurduğu gerekçesiyle fıkra da değişiklik yapılarak; koşullu salıverilme sürecinde denetim süresi içinde suç işleyen hükümlünün sonraki işlediği her bir suç için verilen hapis cezasının iki katı süreyi ceza infaz kurumunda geçirmesi öngörülmektedir. Başka bir ifadeyle, geri alınan süre bakımından yeni bir kriter belirlenmekte ve ikinci suçun cezasının iki katı sürenin aynen infaz edilmesi amaçlanmaktadır.

Bütün süreli hapis cezaları bakımından hükümlünün koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için cezaevinde geçireceği süre, hükümlülük süresinin üçte ikisidir (CGTİHK madde.107/2). *Değişiklikteki madde 48 ile hükümlülerin koşullu salıverilmelerine ilişkin üçte ikilik genel oran, yarısı olarak belirlenmektedir.* Ancak birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet halinde bu süre en fazla yirmi sekiz yıldır (CGTİHK madde 107/3,e).

Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı süreli hapis cezasına çarptırılanlar, cezalarının dörtte üçünü infaz kurumunda geçirmeleri halinde koşullu salıverilmeden faydalanabileceklerdir (CGTİHK madde 107/4). *Değişiklikte bu konuya*

değinilmiş ve dörtte üçlük sürenin sabit kalınmasına karar verilmiştir. Bu durumdaki hükümlülerin birden fazla süreli hapis cezasına mahkûm edilmeleri halinde cezaevinde geçirecekleri süre en fazla otuz iki yıldır (CGTİHK madde 107/4, e).

2. Müebbet Hapis Cezalarında Koşullu Salıverilme

Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder (TCK madde 48). Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası da hükümlünün hayatı boyunca devam etmekle beraber bu kimseler cezalarını, kanun ve tüzükte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çekerler (TCK madde 47). Avrupa Parlamentosu Ceza Komisyonu da 76 no'lu raporu ile müebbet hapse mahkûm olanların özgürlüğe kavuşma umutlarının olması gerektiğini vurgulamıştır.¹⁰ CGTİHK'da bu görüşten hareketle müebbet hapis cezalarında koşullu salıverilmeyi kabul etmiştir. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar otuz yılı, müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ise yirmi dört yılı infaz kurumunda iyi hâlli olarak geçirdikleri takdirde koşullu salıverilmeden yararlanabileceklerdir (CGTİHK madde 107/2). ***Yapılan değişiklik madde 46 ile ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezaları bakımından denetimli serbestlik süresinin çok uzun olmaması amacıyla azami 3 yıllık denetimli serbestlik süresi getirilmiştir.***

3. Özel Koşullu Salıverilme Süresi

CGTİHK'da kabul edilen koşullu salıverilme süreleri kural olarak yukarıda belirtildiği şekildedir. Ancak CGTİHK madde 105/4'te özel bir koşullu salıverilme halinin düzenlendiğini kabul edebiliriz. Bu düzenlemeye göre, eğer mahkûm olunan hapis cezası iki yıl veya daha az ise, mahkûmun rızasının olması şartıyla, hükümlülük süresinin yarısının iyi hâlli olarak geçirilmesinden sonra, mahkûmiyetin geri kalan kısmı kamuya yararlı bir işte çalıştırılmak suretiyle infaz edilebilecektir. Bu durumda denetimli serbestlik tedbiri uygulanacak ve tedbirlere uyulmaması halinde de bu karar geri alınabilecektir (CGTİHK madde 105/5).¹¹

Değişiklikle birlikte hükümlünün cezasının üçte ikisi olarak çekeceği cezalar;

a) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82 ve 83) süreli hapis cezasına mahkûm olanlar,

b) İşkence suçundan (madde 94 ve 95) ve eziyet suçundan (madde 96) süreli hapis cezasına mahkûm olanlar,

¹⁰Demirbaş, İnfaz Hukuku, sf. 451.

¹¹Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 17/03/2014 tarihli, 2014/915 E. ve 2014/6613 K. ilamında; "... Hükümlünün denetimli serbestlik tedbiri altında serbest bırakılması madde metninden de anlaşılacağı üzere cezanın infazı amacıyla yapılmaktadır."

- c) *Cinsel saldırı (madde 102, ikinci fıkrâ hariç), reşit olmayanla cinsel ilişki (madde 104, ikinci ve üçüncü fıkrâ hariç) ve cinsel taciz (madde 105) suçlarından süreli hapis cezasına mahkûm olanlar,*
- d) *Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan (madde 102, 103, 104 ve 105) hapis cezasına mahkûm olan çocuklar,*
- e) *Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188) hapis cezasına mahkûm olan çocuklar,*
- f) *Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından (madde 326 ilâ 339) süreli hapis cezasına mahkûm olanlar,*
- cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler. Ayrıca, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olan çocuklar hakkında koşullu salıverilme oranı üçte iki olarak uygulanır."*
- "Koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından ise tabi oldukları koşullu salıverilme oranı uygulanır."*
- "İnfaz hâkimi ayrıca, iki yılı geçmemek üzere denetim süresi içinde hükümlünün denetimli serbestlik müdürlüğünce belirlenecek yükümlülüklere tabi tutulmasına karar verebilir. Bu karar gereğince denetimli serbestlik müdürlüğü, risk ve ihtiyaçlarını dikkate alarak hükümlüyü;*
- a) *Belirli bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurma,*
- b) *Belirlenen yer veya bölgelere gitmeme,*
- c) *Belirlenen programlara katılma,*
- yükümlülüklerinden bir veya birden fazlasına tabi tutar. Denetimli serbestlik müdürlüğü hükümlünün risk ve ihtiyaçlarını dikkate alarak yükümlülükleri değiştirebilir."*

B. İnfaz Süresinin İyi Halli Geçirilmesi

Koşullu salıverilmenin şartlarından biri olan iyi hâlli olmak kavramı, CGTİHK madde 107'ye göre "Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekir." şeklinde belirtilmiştir. Mahkûmun iyi hâllinden anlaşılması gereken faydayı sağlayabilmek için mahkûmun cezaevindeki halinin tam anlamıyla bilinmesi, şahsi durumunun sağlıklı bir şekilde evraklara yansıtılabilmesi, gerekli şahsileştirme işlemleri yapıldıktan sonra salıvermeyi hak edip hak etmediğinin belirlenmesi gerekmektedir.¹² Her ne kadar hükümlünün infaz kurumunda geçirdiği süreyi iyi hâlli olarak geçirmesi, ıslah olduğu ve gelecekte tekrar suç işlemeyeceğini garanti

¹²Özgenç, sf. 782.

etmese de, iyi hâlin varlığı ve tespiti en azından bu konuda kuvvetli bir emare oluşturacaktır.¹³ Koşullu salıverilme kurumundan yararlanmak için aranan iyi hâlli olma şartı, bu kurumu kabul etmiş ve uygulanan tüm hukuk sistemlerinde aranan vazgeçilmez bir şarttır.

İyi hal kararının verilmesinde tutuklulukta sergilenen hal ve davranışlar da göz önünde tutulmalıdır.¹⁴ Bu durum, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün¹⁵ 133. maddesinde de kabul edilmiştir. Anılan düzenlemeye göre tutukluluk halinde disiplin cezası almış kimselerin durumları, ileride haklarında verilecek iyi hâl kararında göz önünde bulundurulmak üzere gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili kısmına yazılır.

CGTİHK'da iyi hâl kavramının tanımı yapılmamıştır. Ancak CGTİHK madde 48/3-b'ye göre "Disiplin cezalarının tamamı infaz edilip kaldırılmadıkça koşullu salıverilme işlemi yapılmaz, ancak bu süre hak ederek salıverilme tarihini geçmez." Maddenin dördüncü fıkrasında, infaz edildiği tarihten itibaren disiplin cezasının kaldırılması ve iyi hâlin kazanılması için gerekli süreler belirtilmiştir. Hükümlülerin tutum ve davranışlarının değerlendirilmesine (iyi hâlin belirlenmesine) ilişkin esaslar yeniden belirlenmekte ve hükümlülerin iyi hâl incelemesinin infazın tüm aşamalarında yapılması sağlanmaktadır. **Yapılan değişiklikleri kısaca özetlemek gerekirse;**

•**Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında bulunduğu tüm aşamalarda, en geç 6 ayda bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır.**

•**10 yılın üzerinde olan cezalarla terör ve kasten öldürme gibi önemli suçlardan mahkum olanların; açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazına ve koşullu salıverilmelerine ilişkin değerlendirmeleri, Cumhuriyet savcısının başkanlık edeceği genişletilmiş bir kurul yapacak ve karar verecektir. Bu kurula, cezaevi izleme kurulu üyesi ile**

¹³**Yenidünya**; Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Şartla Salıverilme, S. 142-143; **Kafes**; TCK Ön tasarıları ve İçtihatlar Işığında Hukukumuzda Şartla Salıverme ve Uygulamadaki Sorunlar, sf. 52.

¹⁴**Bakanlar Kurulu kararı** 20/3/2006 tarih No: 2006/10218; Resmi Gazete 6/4/2006 No: 26131.

¹⁵ "zinadan hükümlünü... 'ün cezasının 2/3 ünü iyi hâlde geçirdiği için, ... şartla salıverilmesine dair cezaevi komisyonu kararının; bahisle tasvip edilmemesine dair... verilen karar; (hükümlünün, iyi hâl gösterip göstermediğinin, ancak cezanın infazı, safhasındaki tavır ve hareketleri göz önünde tutularak tespiti gerekli olup, işlenen suçun nevi ve niteliğinin iyi hâl kıstasına bir etkisi bulunmayacağı, böylece de , adı geçen mahkumiyetini gerektiren suçun zina olmasının 19/1. maddede öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde, şartla salıverilmesine engel teşkil etmeyeceği...) yolundaki yazılı emre binaen bozulmuştur." Yargıtay 6. CD, 23/5/1967 2646/2602 (**Muhtar Çağlayan**, "Yargıtay İçtihatları Işığında Şartla Salıverilme Üzerine Bir İzah Denemesi", AD, 1979/5, yıl 70, sf. 301.)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcileri de katılacaktır.

•Açık ceza infaz kurumuna ayrılma koşulları yeniden belirlenmekte ve önemli suçlar bakımından infaz hakiminin onayı getirilmektedir.

•Zorunlu ve çok ivedi durumlarda, Cumhuriyet başsavcılığının hapis cezasının infazına 6 ay ara verebilmesine ilişkin yetkisi, 1 yıla çıkarılmaktadır. Ayrıca, hükümlülerin eş veya çocuklarının sürekli hastalık veya malullükleri halinde infaza ara verilebilmesine imkan tanınmaktadır.

•Çocuk hükümlülere verilebilecek ödül imkanının kapsamı genişletilmektedir. Bu kapsamda kardeşiyle de görüşmesine imkan tanınmaktadır.

•Açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin 3 günlük mazeret izin hakkı 7 güne çıkarılmaktadır. Hükümlülerin mazeret iznini kullanabilmesi için ceza infaz kurumlarında iyi hâlli olarak geçirmesi gereken süre kısaltılmaktadır.

•Hükümlülere, hasta olan yakınlarını ziyaret edebilmesi amacıyla verilen mazeret izin hakkı, 1 defadan 2'ye çıkarılmaktadır.

•Açık ve kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin salgın hastalık halinde de kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılmasına imkan tanınmaktadır.

•Hükümlünün bakıma muhtaç çocuklarının barındırılmasına ilişkin hükümlerin tutuklular bakımından da uygulanabilmesine imkan tanınmaktadır.

•Hükümlülerin kamu kurum ve kuruluşlarının iş alanlarında, geceleyin bu kurum ve kuruluşlar tarafından barındırılmak koşuluyla çalıştırılabilmelerine imkan tanınmaktadır. Bu durum, hükümlünün çalıştığı süre daha erken denetimli serbestliğe ayrılmasını sağlayacaktır.

•Hükümlünün, duruşma, sağlık, eğitim ve çalışma gibi nedenlerle geçici olarak cezaevi dışında bulunduğu yerlerde gerçekleştirdiği disipline aykırı eylem ve sözleri nedeniyle de disiplin yaptırımlarının uygulanabilmesine imkan tanınmaktadır.

•Hükümlü ve tutukluların cezaevinin güvenlik ve düzenini ihlal eden bazı fiilleri disiplin yaptırımı altına alınmaktadır.

•Elektronik cihazla takip edilebilecek şüpheli, sanık ve hükümlülerin rızaları alınmak koşuluyla kendilerine ait cihazlar üzerinden de takip edilebilmelerine imkan sağlanmaktadır.

•İyi hâllilikle ilgili yapılan değişiklikler, 01/01/2021 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

Hükümlünün cezaevinde bulunduğu süre zarfında iyi hâlli olup olmadığının saptanmasını, CGTİHK madde 89'da "Ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara içtenlikle uyararak, haklarını iyi niyetle kullanarak, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirerek geçirmiş ve uygulanan iyileştirme programlarına göre de toplumla bütünleşmeye hazır olduğunun disiplin kurulunun görüşü alınarak idare kurulunca saptanmış bulunması gerekir." şeklindeki düzenleme ile idare kurulunun belirleyeceği hüküm altına alınmıştır. ***Yapılan değişiklikle tekrar suç işleme hükümlüler, ceza infaz kurumlarına girmekle birlikte kurumlarda buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulacaklardır.***

Uygulamada disiplin cezası almayan mahkûmlar ya da disiplin cezaları yasal süreleri sonunda kaldırılan mahkûmlar iyi hâlli olarak kabul edilmekte ve mahkemeler de bu doğrultuda kararlar vermektedir.¹⁶ Hükümlünün koşullu salıverilme talebi mahkeme tarafından reddildiğinde ise mahkeme ret kararını gerekçeli bir şekilde açıklamak zorundadır. ***Yapılan değişiklikle burada bahsi geçen mahkeme o yer infaz hakimliğidir.***

Hükümlünün iyi hâlli olup olmadığını CGTİHK madde 89 gereğince disiplin kurulunun görüşünü alarak idare kurulu saptayacaktır.¹⁷ İyi hal kararı verilmesi için hükümlünün:

1. Ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla kurulmuş kurallara içtenlikle uyması,
2. Haklarını iyi niyetle kullanması,
3. Yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmesi,
4. Uygulanan iyileştirme programlarına göre de toplumla bütünleşmeye hazır olması gerekmektedir (CGTİHK madde 89, Tüzük madde 133/1).

¹⁶Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 26/02/2018 tarihli, 2018/761 E. ve 2016/5330K. sayılı ilamında "... hükümlünün disiplin cezasının bulunmasının başlı başına iyi hâle ve koşullu salıvermeye engel olmayacağı, disiplin cezası infaz edilip kaldırılmış ise hükümlünün iyi hâli tekrar kazanabileceği." aynı şekilde bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 01/10/2009 tarihli, 2007/18669 E. ve 2009/12712 K. sayılı ilamı , Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 09/11/2015 tarihli, 2015/9980 E. ve 2015/16032 K. sayılı ilamı.

¹⁷Tüzüğün 34/1. maddesine göre idare ve gözlem kurulu şu kişilerden oluşur: kurum müdürü, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz ve koruma baş memuru ve kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen görevli.

C. Koşullu Salıverilme Kararının Verilmesi

Mahkumiyet hükmünün yorumu hususunda en yetkin mercii, dosyanın tamamı hakkında bilgi sahibi olan ve kovuşturmayı CMK madde 223 kapsamında hükümle sonuçlandıran mahkemedir. Mahkemelerin her türlü kararı gerekçeli olarak yazması zorunludur. ***Değişiklik madde 41 ile mahkumiyet hükmünün yorumunda duraksama olması veya sonradan yürürlüğe giren kanun hükmünün TCK madde 7 kapsamında değerlendirilmesinin gerektiği halde hükmü veren mahkemeden karar isteneceği düzenlenmiştir.***

Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"(2) Aşağıdaki hallerde hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir:

a) Terör suçlarını, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar ile ikinci defa mükerrir olanlar ve koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezası aynen infaz edilenler hariç olmak üzere, kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

c) Adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler.

d) 09/06/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanlar.

(3) Hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına 89 uncu madde uyarınca yapılan değerlendirme sonucunda karar verilir.

(4) Toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkum olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararları, infaz hâkiminin onayından sonra uygulanır."

D. Koşullu Salıverilme Yasağının Bulunmaması

İnfaz Hukuku sistemimiz, bazı hallerde koşullu salıverilmeden faydalanmayı yasaklamıştır. Bu yasaklar genel itibariyle 5275 sayılı Kanunun 108. ve 110. maddelerinde düzenlenmekle birlikte, özel kanunlarla getirilen yasaklar da bulunmaktadır.

- 1- Hükmolunan altı ay veya daha az süreli hapis cezasının her hafta Cuma günleri saat 19.00'da girmek ve Pazar günleri aynı saatte çıkmak suretiyle hafta sonları; her gün saat 19.00'da girmek ve ertesi gün saat 07.00'da çıkması suretiyle geceleri çektirilmesine karar verilen hükümlüler (CGTİHK m 110/1),
- 2- *Altı ay veya daha az süreli hapis cezasının* konutlarında çektirilmesine karar verilen kadın ve altmış beş yaşını bitirmiş hükümlüler,
- 3- *Bir yıl veya daha az süreli hapis cezasının* konutlarında çektirilmesine karar verilen yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler,
- 4- *Üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının* konutlarında çektirilmesine karar verilen yetmiş beş yaşını bitirmiş hükümlüler,¹⁸
- 5- Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap, Dördüncü Kısım, "*Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar*" başlıklı Dördüncü Bölüm, "*Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar*" başlıklı Beşinci Bölüm, "*Milli Savunmaya Karşı Suçlar*" başlıklı Altıncı Bölüm altında yer alan suçlardan birinin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olan hükümlüler (CGTİHK m 107/16),
- 6- *İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına* karar verilen hükümlüler (CGTİHK m 108/3),
- 7- 5411 sayılı *Bankacılık Kanununun 160. maddesindeki zimmet suçundan* dolayı mahkum olup da fona veya hazineye olan borçlarını ve tazminatları ödemeyen veya bu borç ve tazminatların malvarlıklarından tahsil olunamayan hükümlüler,¹⁹
- 8- 14.7.2004 tarihli ve 5218 sayılı kanunun 1. maddesi ile değişik 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı *Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla; ölüm cezaları, müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülen terör suçluları ile ölüm cezaları ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına dönüştürülen veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olan terör suçluları* (CGTİHK geçici madde 2).

¹⁸2,3,4. başlık altında belirtilen hükümlülerin bu özel infaz usulünden yararlanabilmeleri için mahkum olunan suç nedeniyle doğmuş zararın aynen iade edilmesi, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen tazmin edilmesi gerekmektedir (CGTİHK madde 110/2).

¹⁹Bu düzenleme cezanın bir infaz rejimi olan koşullu salıverilmeden yararlanmanın, özel hukuk hükümlerine göre tahsil edilmesi gereken bir alacağın tahsiline bağlanmış olması nedeniyle eleştirilmektedir. **Özgenç**, sf. 644.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK İNFAZ HUKUKUNDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER VE HESAPLANMASI

A. SÜRELER

Ülkemiz Ceza mahkemelerinde ceza yargılamaları yapılırken verilen hüküm tam olarak hapiste geçirilecek süre değildir. İnfaz rejimi ceza hukukunun bir uzantısıdır. Sadece hapiste kalınacak süreyi belirler. İnfaz rejiminin infaz hukukunu belirleyen temel kanun maddesi 5275 sayılı ceza ve güvenlik tedbirleri infaz hakkında olan kanundur. Buna göre yargılama sonucunda mahkeme kararı ile verilen hapis cezası süresinin, bir kısmı kapalı ceza infaz kurumunda bir kısmı açık ceza infaz kurumunda, bir kısmı denetimli serbestlik altında şartlı tahliye hükümleri çerçevesinde cezaevi dışında geçirilebilir.

1. 5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN GEREĞİNCE KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER

Koşullu salıverilme, CGTİHK 107. ve 108. maddelerinde düzenlenmiş olup kanuna eklenen bir kısım geçici maddelerle de uygulama çerçevesinde değişiklikler meydana getirilmiştir. CGTİHK 107. maddesinde koşullu salıverilme süreleri belirtilmiştir. Genel itibariyle 01.06.2005 tarihinden sonra işlenen suçların cezalarının infazı, 5275 sayılı CGTİHK 107. ve 108. hükümlerine göre tatbik edilmektedir.

5275 sayılı CGTİHK ile 647 sayılı CİK'a göre esaslı değişiklikler meydana getirilmiştir. *Yeni yapılan değişikliklerden başlıcaları;*

•*Yapılan değişiklikle yeniden belirlenen koşullu salıverilme hükümleri bakımından lehe olan oranlar uygulanacaktır. 105/A maddesinde yapılan yeni düzenlemeler, belirli bir miktara kadar olan cezalar bakımından aleyhe sonuçlar doğurmakta olup, maddenin mevcut düzenlemesi, bu cezalar bakımından çok daha lehe hükümler içermektedir.*

•*Mükerrirler bakımından birden fazla süreli hapis cezasına mahkumiyet halinde en fazla otuziki yıl üzerinden hesaplama yapılmaktadır. Ayrıca fıkranın d bendinde yer alan koşullu salıverilme oranı üçte iki olarak belirlenmektedir.*

Ancak fıkraya eklenen cümleyle, koşullu salıverilme oranı içte ikiden fazla olan suçlar bakımından bu suçların tabii oldukları koşullu salıverilme oranının uygulanacağı kabul edilmektedir.

•Hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir günün üç gün; onsekiz yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir günün ise iki gün olarak dikkate alınacağı hükme bağlanılarak çocuk hükümlüler lehine bir karar oluşturulmuştur.

•Koşullu salıverilme kararı verilen hükümlü hakkında, salıverildiğinde denetim süresi içinde uygulanabilecek denetimli serbestlik tedbirleri ve yükümlülükler düzenlenmiştir. Hükümlünün ıslahı için tatbik olunan denetim süresinin yasal dayanakları oluşturulmuştur.

•Yapılan kanuni değişikliklerle bazı suç türlerinde, koşullu salıverilme sürelerinin hesaplanmasında ve denetim süresinin ve yükümlülüklerinin belirlenmesinde daha ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Öğretide sıklıkla yasal zemine oturtulması gerektiği belirtilen denetim süresi ve denetim süresi içindeki denetimli serbestlik ve yükümlülükler yeni infaz rejimi ile birlikte getirilmiştir.

•Koşullu salıverilmede sürelerin hesaplanmasında örgütlü suçlar yönünden farklı bir düzenleme getirilmemiştir. Her iki kanun döneminde de cezaevinde geçirilmesi gereken süreler hapis cezasının dörtte üçüdür. Ancak eski infaz kanunu döneminden farklı olarak bu suçlardan hüküm giyen kişiler hakkında infaz sonrası denetim yükümlülüğü getirilmiştir.²⁰

•Türk infaz hukukunda infaz süreleri, terörle mücadele kanunu kapsamı dışındaki adi suçlar, terörle mücadele kapsamındaki suçlar, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar, çocukların işledikleri suçlar, mükerrirler ve bazı suç failleri ve suç türleri adı altında beş başlık altında incelenebilir.²¹

²⁰**Kamer**, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı 1. Cilt, sf. 150.

²¹**İnce Levent**, Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler sf. 47.

I. ADİ SUÇLAR

Sürelî hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının *yarısını* infaz kurumunda iyi hâllî olarak çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabileceklerdir. 5237 sayılı TCK’da sanık farklı suçlardan dolayı birden fazla cezaya mahkûm edildiğinde cezaların nasıl içtima edileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Sanık hakkında hükmolunan birden fazla hapis cezasının ne şekilde cezaevinde infazının yapılacağı hususunun infaz hukukunu ilgilendirdiği bahsiyle TCK’da cezaların içtimasına ilişkin düzenleme yapılmamıştır. Ancak, bir kişi hakkında başka başka kesinleşmiş hükümler bulunur ise, 107. maddenin uygulanabilmesi yönünden mahkemeden bir toplama kararı istenir” şeklinde düzenlenmiştir.²² ***Yapılan değişiklik madde 42 ile beraber birden fazla hükümdeki cezaların koşullu salıverilme süresinin belirlenebilmesi bakımından içtima (toplama) kararları, infaz hakimliği tarafından karar verilecektir.***

15/08/2016 tarih 671 sayılı KHK’nın 32. maddesi ile 5275 sayılı Kanun’a eklenen geçici 6. maddesinde; 01/07/2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun

-Kasten öldürme suçları (madde 81, 82),

-Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları,

-Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104, 105),

-Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138),

-Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve

-İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/04/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, bu Kanunun;

a) 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıllık süre “iki yıl”, ***değişiklikle beraber bir yıllık süreye atıf yapmak suretiyle denetimli serbestlik süresinin üç yıl,***

²²Özbek, sf. 319.

b) 107nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üçte ikilik oran “yarısı”, olarak uygulanır.”

671 sayılı KHK ile istisna tutulan suçlarda, suçlara göre bir ayırım yapıldığından istisna tutulan bu suçlara teşebbüs ya da iştirak hallerinde de hükümlüler belirtilen 1/2’lik indirimden faydalanamazlar. Yine bu düzenleme ile 107. maddenin 2. fıkrasında yer alan üçte ikilik oranda bir değişiklik öngörüldüğünden, 107. maddenin 4. fıkrasında yer alan örgütlü suçlarda bu kanun kapsamında yarı oran uygulaması yapılmamalıdır. Örgüt kapsamındaki suçun 01/07/2016 tarihi ve öncesinde işlendiği anlaşılrsa da dörtte üçlük oran üzerinden hesaplama yapılmalıdır.

II. ÖRGÜT KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

Örgüt mensubu suçlu kavramı, 5237 sayılı TCK'nın 6/1-j maddesinde; *"Örgüt mensubu suçlu deyiminden; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi"* olarak tanımlanmıştır.

Örgüt kapsamındaki suçlarda, koşullu salıverilme süreleri ve denetim rejimi yönünden adi suçlara göre ağırlaştırılmış bir usul belirlenmiştir. Bunun sebebi olarak da örgüt kapsamındaki suçların toplum içerisinde oluşturduğu tehlikelilik hali ve bu kapsamadaki suçluların ıslahının diğer suçlulara göre daha zor ve karmaşık olması gösterilmiştir.²³

Mahkeme tarafından örgüt mensubu suçlu hakkında TCK'nın 58/9. maddesi gereğince mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve denetimli serbestlik tedbirinin uygulanmasına dair karar verilmesi gerekmektedir. Yani örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilir.²⁴

Yapılan değişiklikle örgütlü suçlar bakımından infaz oranı 3/4'ten 2/3'e indirilmektedir. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen ve koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından, bu suçların tabi oldukları koşullu salıverilme oranının uygulanacağı kabul edilmektedir. Örneğin TCK madde 188'de tanımlanan uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde koşullu salıverilme oranı üçte iki olarak değil, dörtte üç olarak tatbik edilecektir.

²³Şen ve Başer, sf. 311.

²⁴İnce Levent, Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler sf. 56.

TCK'nın 220. maddesinin 7. fıkrası gereğince suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte yardım etme suçundan mahkûm olan kişiler, örgüt mensubu suçlu sayılamayacaklardır. Bu nedenle TCK'nın 58. maddesinin 9. fıkrası uyarınca haklarında mükerrirlere özgü infaz rejimi ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanamayacaktır.

Örgütlü suçlardan hüküm giyenler hakkında koşullu salıverilme talebinde bulunan Cumhuriyet savcısı, işlenen suçun önemi, hükümlünün toplum içinde ve yaşantısındaki risk durumunu gözeterek mahkemeden denetim süresi içinde denetimli serbestlik tedbiri ya da yükümlülük belirlemesini talep etmelidir.²⁵ Ancak uygulamada denetimli serbestlik tedbiri ve yükümlülükler sınırlı bir uygulama alanı bulmaktadır.

III. ON SEKİZ YAŞINDAN KÜÇÜK HÜKÜMLÜLERİN KOŞULLU SALIVERİLMESİNDE SÜRELER

Kusur yeteneğini etkileyen bir hal olan yaş küçüklüğü meselesinin cezaların infazı aşamasında ele alınmaması mümkün değildir. 5275 sayılı CGTİHK bu konuya kayıtsız kalmamıştır.

- 5275 sayılı CGTİHK 107/5. maddesinde “Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün on beş yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır.” şeklindeki düzenleme ile 15 yaşından küçük çocuklar için infaz kurumunda geçirilen 1 günün 2 gün sayılacağı düzenlenmiştir. Ancak 5560 sayılı Kanun'un 28. maddesi ile kanunun yürürlük tarihi olan 19/12/2006 tarihinden sonra 15 yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirilen 1 gün 2 gün sayılacaktır. 5560 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle kanun gerekçesinde de belirtildiği üzere suç işleme hususunda 15 yaşını tamamlamış olan çocuklar üzerinde caydırıcı bir etki sağlamak amaçlanmıştır. *Yapılan değişiklik madde 52/5 ile 30/03/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, tabii olduğu infaz rejimine göre belirlenen koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir günün üç gün; onsekiz yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir günün ise iki gün olarak dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca uyuşturucu ticareti ve cinsel istismar suçları ile terör suçlarınının 3/4 olan koşullu salıverilme oranları aynen muhafaza edilmektedir. Bu suçların çocuklar tarafından işlenmesi halinde 2/3 olan koşullu salıverilme oranı da korunmaktadır.*

²⁵Kamer, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı 1. Cilt, sf. 152

Süreler hesaplanırken, 15 veya 18 yaşını doldurulduğu tarihlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Örneğin, çocuk hükümlünün doğum tarihi 01/01/2000 olsun. Hükümlünün 15 yaşını doldurduğu tarih 01/01/2015 tarihi değildir. Hükümlünün 15 yaşını doldurduğu tarih 16 yaşından gün almaya başladığı 02/01/2015 tarihi olarak belirlenmelidir. Bu doğrultuda da en son 01/01/2015 tarihinde 1 gün, 3 gün olarak değerlendirilmelidir.

IV. MÜKERRİRLER HAKKINDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER

Tekerrür, önceden işlenen bir suç sebebiyle verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suç işlenmesi halidir ve 5237 sayılı TCK'nın 58. maddesinde güvenlik tedbirleri arasında düzenlenmiştir. Kişinin daha önce işlediği suç nedeniyle belli bir cezaya mahkûm edilmiş olmasına rağmen suç işlemede gösterdiği kararlılıkla toplum açısından tehlikeliliğini ifade eden tekerrür, kişi hakkında hükmolunan cezanın infazı sırasında dikkate alınacak bir neden ve hatta infazdan sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasının bir nedeni olarak da görülmüştür.²⁶

TCK'nın 58. maddesine göre beş yıldan fazla süreyle hapis cezasına mahkûmiyet halinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren beş yıl, beş yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezasına mahkûmiyet halinde bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl içinde bir suç işlenirse tekerrür hükümleri tatbik edilir. Belirtmek gerekir ki hapisten çevrilen para cezalarında da tekerrür süresi para cezasına göre belirlenmelidir.

TCK'nın 58. maddesindeki düzenleme ile tekerrür, bir artırım değildir, cezanın mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine sebep olan güvenlik tedbiri şeklinde yer almıştır.

Bugün itibarıyla mükerrirler bakımından birden fazla süreli hapis cezasına mahkumiyet halinde en fazla otuziki yıl üzerinden hesaplama yapılmakta ancak uygulamada bazı tereddütler yaşanmaktadır. Ayrıca fıkranın d bendinde yer alan koşullu salıverilme oranı mükerrirler bakımından dörtte üç yerine üçte iki olarak belirlenmektedir. Yapılan değişiklikle, koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından bu suçların tabi oldukları koşullu salıverilme oranının uygulanacağı kabul edilmektedir. Diğer yandan ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda hükümlünün koşullu salıverilme hükümlerinden faydalanamayacağı düzenlenmiştir. Ancak uygulamada, koşulların bulunmasına rağmen sanık hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanacağına ilişkin kararların verilmediği

²⁶Madde Gerekçesi

görülmektedir. Bu durum, infazda tereddüde ve gecikme yaşanmasına sebep olmaktadır. Eklenen hükümlerle koşulları bulunması halinde hükümlü hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanacağına hüküm veren mahkemece kararda belirtileceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Suç tarihi, CGTİHK henüz yürürlüğü girmediği 01/06/2005 tarihinden önce ise koşullu salıverilme işlemi, lehe düzenleme olan 647 sayılı CİK'nın 19. maddesi ve ek 2. maddesine göre tatbik edilmelidir. Zira cezanın dörtte üçlük kısmını cezaevinde geçirilmesi gerektiğini belirten ve ek olarak ayda altı günlük indirim uygulamayan CGTİHK 108. maddesi yürürlükte bulunmadığı için, eski infaz kanunu daha lehedir. Zira bu halde 1/2'lik indirimin yanında ayda 6 günlük indirim de uygulanmaktadır.²⁷

CGTİHK 108. maddesinin 3. fıkrasında, "*İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez*" düzenlenmesine yer verilmiştir. Bu doğrultuda, hükümlü hakkında birinci tekerrür şartları oluşup tekerrür hükümleri uygulandığında ve tekerrür uygulanan bu karar kesinleştikten sonra hükümlü tekrar tekerrür hükümlerinin uygulanmasına sebebiyet verecek bir suç işlese ikinci kez tekerrür²⁸ hükümleri uygulanacak ve hükümlü hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanamayacaktır.

V. BAZI SUÇ FAİLLERİNE GÖRE KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER

1. Mağdurun Çocuk Olan Belirli Suçların Cezalarına İlişkin Süreler

28/06/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Kanun'un 108/8. maddesine "Çocuğa karşı işlenen bir suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyet halinde birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri uygulanır" şeklinde eklenen hüküm ile çocuklara karşı işlenen suçlarda caydırıcılık unsuru önemsenip koşullu salıverilme sürelerinde cezaevlerinde kalınmasını gerektiren süreler artırılmak istenmiştir. Bu düzenleme ile mükerrir olup olmadıklarına bakılmaksızın, çocuğa karşı işlenen bir suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya

²⁷Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 14/02/2018 tarihli, 2017/6007 E. ve 2018/121219 K. sayılı ilamında; "...01/06/2005 tarihinden önce işlenen suçlar yönünden, 5237 sayılı Kanun'un lehe olduğu kabul edilerek yapılan uygulamalarda" denilerek lehe olan yürürlük hala geçerli konumdadır.

²⁸Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 07/11/2018 tarihli, 2016/6485 E. ve 2018/12891 K. sayılı ilamında; "...mahkûmiyet kesinleştikten sonra, yeniden tekerrür hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir suçun işlenmesi halinde ikinci kez tekerrür hükümleri uygulandığından hükümlü, artık koşullu salıverilmeden yararlanamaz."

müebbet hapis cezasına mahkûmiyet halinde hükümlülerin cezaevlerinde kalacağı süre önemli oranda artırılmıştır.²⁹

2. Belirli Suç Türlerine İlişkin Süreler

28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Kanun'un 108/9. maddesine "Birinci fıkradaki koşullu salıverme süreleri, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 102. maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103. maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan, 188. maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında da uygulanır." şeklinde eklenen hüküm ile cinsel saldırı suçu, çocuğun cinsel istismarı suçu, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarında kanun koyucu koşullu salıverilme sürelerini uzatarak belirtilen suçların işlenmesinde caydırıcılık bağlamında cezanın genel önleme ilkesini önemsemiş ve bu doğrultuda düzenleme yapmıştır.

VI. TUTUKLULUK DURUMUNDA KOŞULLU SALIVERİLMEDE SÜRELER

Tutuklama, hakkında kuvvetli suç şüphesi bulunan kişinin belirli şartlar altında özgürlüğünden alıkonularak ceza infaz kurumuna alınması işlemidir.³⁰ Tutuklama halinde, henüz kişi hakkında kesin bir hüküm verilmemiştir. Bir koruma tedbiri işlemidir. Tutuklamanın amacı, ceza yargılamasının gerçekleştirilebilmesi veya olası bir mahkûmiyet kararının yargılama sonunda infaz edilmesini sağlamaktır.³¹ Tutuklama kararı vermeye hâkim yetkilidir. Cumhuriyet savcının tutuklama kararı verme yetkisi bulunmamaktadır.³²

TCK'nın 63. maddesi gereği hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleşmiş olan ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün haller nedeniyle geçirdiği süreler, hükmolunan hapis cezasından indirilir. Hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleşen süreler nasıl ki mahsup gereği hapis cezasından indiriliyorsa koşullu salıverilmede de bu sürelerin dikkate alınması gerekir.

²⁹ **İnce Levent**, Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler sf. 70.

³⁰ 5271 sayılı CMK madde 100/1: "Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir..."

³¹ **Nur Centel ve Hamide Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. Bası, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018, sf. 383.

³² **Ahmet Gökçen ve Diğerleri**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017, sf. 47

2. 671 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEYE GÖRE KOŞULLU SALIVERİLME

01/07/2016 tarihi de dahil olmak üzere bu tarihe kadar işlenen suçlarda koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik sürelerinin geçici olarak iyileştirilmesini içeren 671 sayılı KHK, 17/08/2016 tarihli 29804 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

671 sayılı KHK’nın 32. Maddesi ile 5275 sayılı CGTİHK’a eklenen Geçici 6. Maddeye göre;

01/07/2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kasten öldürme suçları (madde 81, 82), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104, 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, bu Kanunun;

- a) 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıllık süre “iki yıl”,
- b) 107. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üçte ikilik oran “yarısı”, olarak uygulanır.”

Bu düzenlemeyle, 01/07/2016 tarihinde ve bu tarihten önce işlenen ve maddede istisna olarak sayılanlar dışında kalan suçlardan verilen cezaların denetimli serbestlik uygulanarak infazı için koşullu salıverilmeye bir yıl veya daha az süre kalması şartı değerlendirilerek, bu süre iki yıla çıkarılmış ve süreli hapis cezalarının infazında koşullu salıverilmeden faydalanılabilmesi için cezanın 2/3’sinin kapalı cezaevinde çektirilmesi şartı 1/2 olarak değiştirilmiştir.

Adalet Bakanlığı; 5275 sayılı Ceza İnfaz Kanunu’nun “Açık cezaevi infaz kurumları” başlıklı 14. maddesinin 2. fıkrasından aldığı yetki ile Yönetmelik değişikliğine gitmiş ve kapalı ceza infaz kurumlarının biraz daha boşaltılabilmesi amacıyla yalnızca taksirli suçlarda değil, kasten işlenen suçlarda da toplam 5 yıldan az hapis cezası sınırını açık kuruma ayrılabilmenin şartı olarak kabul etmiştir. Bu yeni düzenleme, kasten işlediği suçtan dolayı 5 yıldan az hapis

cezasına hükmedilenlerin kapalı cezaevinde kalmadan açık kuruma ayrılmasının önünü açmıştır. Hapis cezası süresi 5 yıl ve daha fazla olursa, bu değişiklik tatbik edilmeyecektir. Hapis cezasının 5 yıldan az olması şarttır. Birden fazla ceza alanlarda, her bir ceza ayrı değil, toplam ceza üzerinden değerlendirme yapılacaktır. Belirtmeliyiz ki suçun, 671 sayılı KHK'nın 32. Maddesinde sayılan yasak suçlardan olmaması ve 01/07/2016 tarihine kadar işlenmesi gerekmektedir. Aksi halde, hükümlü hakkında KHK madde 32 ile Ceza İnfaz Kanunu'na eklenen madde tatbik edilmeyecektir.

Örneğin; Kasten işlediği suçtan 4 yıl 2 ay, yani 50 ay hapis cezasına mahkum olan bir kişi, 1 ay açık ceza infaz kurumunda kalmak suretiyle denetimli serbestlikle salıverilecektir.

Örneğin; Kasten işlediği suçtan 4 yıl, yani 48 ay hapis cezasına mahkum olan bir kişi, hiç ceza infaz kurumunda kalmadan denetimli serbestlikle salıverilecektir.

3. 647 SAYILI CEZALARIN İNFAZI HAKKINDA KANUNA GÖRE KOŞULU SALIVERİLME

01/06/2005 tarihinden önce işlenen suçlar bakımından koşullu salıverilmede tatbik edilecek hükümler, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun madde 19 ve Ek-2'de düzenlenmiştir.

647 sayılı Kanunun bu hükümlerine göre; iyi hâlli olmak koşuluyla ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezasına hükümlüler 25 yıl, müebbet ağır hapis cezasına hükümlüler 20 yılını, diğer şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkum edilenler hükümlülük süresinin 1/2'sini ceza infaz kurumunda geçirdiği takdirde, talebe bağlı olmaksızın koşullu salıverilmeden yararlanacaktır.

647 sayılı Kanuna göre koşullu salıverilme süresi hesaplanırken ayrıca Kanunun Ek-2. maddesi de tatbik edilecek ve hükümlü her ay için altı günlük indirimden faydalanacaktır. Bunun istisnası maddenin 6. fıkrasında sayılmış olup, açık veya yarı açık ceza infaz kurumundan veya bu kurumlara ayrılmaya hak kazanmış olup da çeşitli nedenlerle ayrılamayan hükümlülerin bir kez firar etmesi, en az iki kez kapalı ceza infaz kurumuna iade edilmesi, yarı açık veya açık cezaevi infaz kurumundan kapalı kuruma iadeyi gerektiren hareketleri nedeniyle bu kurumlara ayrılma hakkını en az iki kez kaybedenlerin ayda altı gün indirimden faydalanamayacağı düzenlenmiştir.

B. SÜRELERİN HESAPLANMASI

İnfaz, işlenen suçun o dönemki 5275 Sayılı Kanunun Ceza infazına göre farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, şüpheli veya sanığın infaz süresinden mahsup

edilecek gözaltı ve tutukluluk süresi, yaşı, tekerrüre esas sabıka kaydı olup olmadığı kriterleri göz önünde bulundurularak hesaplanmaktadır. Suçun işlendiği döneme ait denetimli serbestlik yasası gereğince mahkum, ceza yatarının bir kısmını yattıktan sonra şartla tahliye edilir. Suçun işlendiği dönem gözetmeksizin, 15 yaşından küçük hükümlülerin yattıkları 1 gün 3 gün olarak sayılır.

•**Suçun işlendiği dönemdeki geçerli olan İnfaz Kanunu,**

•**İnfaz süresinden mahsup edilecek gözaltı ve tutukluluk süresi,**

•**Mahkumun yaşı,**

•**Tekerrüre esas sabıka kaydının olup olmadığı,**

•**Hükümlünün lehine olan kanunun uygulanması** hesaplamadaki altın kurallardır.

TCK'nın 61. maddesinin 6. fıkrasında "Hapis cezasının süresi, gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün 24 saat; bir ay otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için Türk Lirasının arta kalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez." şeklinde mahkeme tarafından cezaların gün, ay ve yıl şeklinde verileceği düzenlenmiştir.

TCK'nın 7. maddesinin 3. fıkrasında ise "*Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır*" hükmü ile koşullu salıverilmede derhal uygulama ilkesinin geçerli olmadığı, lehe hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Suç tarihine göre birden fazla müddetname³³ düzenlenmesi gerektiğinde, kanunlar bütün halinde tatbik edilerek hükümlü lehine olan müddetname uygulanmalıdır.³⁴

Sürelerin hesaplanmasında, öncelikle mahkeme tarafından verilen cezaların tamamının güne çevrilmesi gerekir. Bir yıl 365 gün, bir ay 30 gün ve bir gün 1 gün olarak hesaplamada dikkate alınır. Daha sonra koşullu salıverilmede indirim oranları belirlenir. Örneğin, sürelili hapis cezasında suç tarihi 01.06.2005 tarihinden önce ise şartların da oluşması halinde 647 sayılı CİK'nın 19. maddesine göre 1/2'lik ve ayda 6 günlük indirim uygulanır. Suç tarihi 01.06.2005 tarihinden sonra ise 5275 sayılı CGTİHK 107. maddesine göre hapis cezası üzerinden üçte birlik bir indirim yapılyordu.

³³Müddetname: Mahkeme tarafından karara bağlanan kesinleşmiş hapis cezaları veya para cezasının hapse çevrilmiş para cezaları ile ilgili bilgilerin bulunduğu belgeye denir.

³⁴Osman Atalay ve Mustafa Safa Özgelen, İnfaz Hukuku Ders Kitabı, Ankara: Türkiye Adalet Akademisi Yayını, 2013, sf. 19.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOŞULLU SALIVERİLME KARARI, SONUÇLARI VE KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ GERİ ALINMASI

I. KOŞULLU SALIVERİLME KARARI

İnfaz kurumu idaresi re'sen de olsa gerekli işlemleri tamamlayarak mahkûm hakkındaki şartla salıvermeye dair durumu ilgili mahkemeye bildirmelidir.³⁵ Cezaevi idaresi tarafından ve Cumhuriyet savcısının talebi üzerine koşullu salıverilmeye *infaz işleminin yapıldığı yer infaz hakimliği tarafından* karar verilir. Mahkûmun herhangi bir talepte bulunması veya bunun yapılabilmesine dair rızasının olduğunu belirtmesine gerek yoktur.³⁶

II. KOŞULLU SALIVERİLME KARARINI VERECEK MERCİİ

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun madde 107/11'' *Bir hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, hükmü veren mahkemeye; hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemeye; hüküm veya hükümlerden biri bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmiş ise 101 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ilk derece mahkemesine; hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemeye verilir. Mahkeme, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir. Mahkeme, raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.*'' deniliyordu.

Yeni değişikliklerle infaz hakimliği kurumunun kapasitesi güçlendirilerek uzmanlaşmalarının sağlanması ve infaza ilişkin tüm kararların bu hakimlikler tarafından verilmesi amaçlanmaktadır. Örneğin, çağrı kağıdının çıkarılması, süre belgesi (müddetname) düzenlemesi veya adli para cezasının hapse çevrilmesi gibi hükümlünün cezasının infazına ilişkin işlemlerin yapıldığı yer infaz hakimliği yetkili olacaktır. İnfaz hakimliklerine verilen yeni görevlere ilişkin hükümler 01/09/2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanacaktır.

³⁵Kunter/Yenisey, sf. 1017; Kafes, sf. 63.

³⁶Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, sf. 580.

İnfaz hakimliğinin mevcut görevleri arasına, cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikayetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına yönelik iş ve işlemlerin, infaz hizmetleri eklenmiştir. Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra hükümlü hakkında alt sınırı 1 yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suçtan dolayı kamu davası açılmış ise infaz hâkimi tarafından hükümlünün açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilebilecektir.

Özetle Kanunlarda ayrıca belirtilen istisnai bir yetki kuralı olmadığı takdirde tüm kurallar, infaz işleminin yapıldığı YER İNFAZ HAKİMLİĞİ tarafından verilecektir.

Değişiklik madde 18/4 ile yapılan düzenlemede, toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkum olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkum olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararlarının infaz hakiminin onayından sonra uygulamaya konulacağı hüküm altına alınmaktadır.

III. KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ SONUÇLARI

Koşullu salıverilme durumunda hükümlü cezaevinden salıverilmekle birlikte kanunda ve mahkemenin koşullu salıverilme kararında belirttiği deneme süresini cezaevi dışında geçirmektedir. Bu nedenle hükümlü hakkında Cumhuriyet başsavcılığınca tutulan ilamat defteri kapatılmayıp hükümlü takip edilmeye devam edilir.³⁷ Koşullu salıverilme kararı sonunda mahkeme tarafından denetim süresinde yükümlülük belirlenmişse, yükümlülüklerine uyan ve denetim süresini iyi hâlli geçiren (hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemeyen) hükümlü, cezasını infaz etmiş sayılır.

Bahsi konu geçen olaylar CGTİHK madde 107/14 “Denetim süresi yükümlülüklerine uygun ve iyi hâlli geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır” hükmü ile somutlaşmıştır. Koşullu salıverilme kararı, verilen bu kararın kesinleşmesiyle değil kararın verildiği tarih itibarıyla uygulanacaktır.

³⁷Giden, sf. 72.

Değişiklikle, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilenlerin kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkilerini kullanabilmelerine imkan tanınmaktadır. Ayrıca, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilenler ile koşullu salıverilenlerin bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanattı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra edebilmesine imkan tanımaktadır. Gereğesinde ise hükümlülerin denetimli serbestlik tedbiri uygulamak suretiyle ceza infaz kurumlarından salıverilmesinden sonra hızlı bir şekilde sosyal hayat ile aile ve iş hayatına uyum sağlayabilmeleri amaçlanmaktadır.

TCK'nun 7. maddesinin üçüncü fıkrasında hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümlerin derhal uygulanacağı belirtilmiştir. Buna göre, yapılan değişiklikle yeniden belirlenen koşullu salıverilme hükümleri bakımından lehe olan oranlar uygulanacaktır. 105/A maddesinde yapılan yeni düzenlemeler, belirli bir miktara kadar olan cezalar bakımından aleyhe sonuçlar doğurmakta olup, maddenin mevcut düzenlemesi, bu cezalar bakımından çok daha lehe hükümler içermektedir.

Uygulama birliğini sağlamak amacıyla denetimli serbestlik süresi ve koşulları bakımından geçici bir düzenleme yapmak suretiyle 105/A maddesinin mevcut düzenlemesinin lehe hükümlerinin bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlarda uygulanabilmesine imkan sağlanmaktadır.

Değişiklik madde 53'te, değerlendirme yapılırken 105/A maddesinin mevcut hükmüyle birlikte Kanunun geçici 4üncü ve geçici 6ncı maddesinin de dikkate alınması gerekmektedir. Geçici 4üncü maddenin uygulanması bakımından tarih sınırlaması bulunduğundan, bu tarihten (31/12/2020) sonra infaz edilecek kararlar için de 105/A maddesinin değişiklikten önceki mevcut hükmüne göre açık ceza infaz kurumunda kesintisiz altı ay bulunma koşulunun aranmaması bakımından, 105/A maddesinin mevcut hükümleri değerlendirilirken, birinci fıkrasının (a) bendinde ve ikinci fıkrasında belirtilen altı aylık süre şartı ile birinci fıkrasının uygulanmayacağına ilişkin hüküm, bu maddede açıkça düzenlenmektedir.

Değişiklik sonrası hükümlerin lehe olup olmadığının değerlendirilmesi bakımından ise sadece 105/A maddesinde düzenlenen yeni hüküm dikkate alınacaktır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra işlenen suçlarda ise sadece 105/A maddesinin yeni düzenlemeleri uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda 28/06/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanundan önce üçte iki olduğu ve değişiklikle 107nci maddenin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle de üçte iki oranının yarıya ineceği gözetildiğinde, anılan suçların 6545 sayılı Kanundan önce işlendiği durumlardaki koşullu salıverilme oranı da yarıya ineceğinden, geçici düzenlemeyle bu suçlar yönünden mevcut üçte ikilik koşullu salıverilme oranı korunmaktadır. Uygulamada tereddüt yaşanmaması için cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen tüm suçlar geçici madde kapsamına alınmıştır.

IV.KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ GERİ ALINMASI

Hükümlü, denetim süresi içinde yükümlülüklerine uyar ve denetim süresini iyi hâlli geçirirse (hapis cezasına sebebiyet veren kasıtlı bir suç işlemezse) cezası infaz edilmiş sayılacaktır. Şayet hükümlü denetim süresi içinde yükümlülüklerine uymaz veya denetim süresini iyi hâlli geçirmeyerek hapis cezasına sebebiyet veren kasıtlı bir suç işlerse hakkında verilen koşullu salıverilme kararı geri alınacaktır.³⁸ *Değişiklikte 48inci maddenin 15inci fıkrasında koşullu salıverilme kararının geri alınmasına infaz hakimi tarafından karar verileceği düzenlenmektedir.*

“Mahkûmiyet hükmü kurulurken koşullu salıverilme kararının geri alınması için ilk hükmü kuran mahkemeye ihbarda bulunulması gerekmektedir.”³⁹ denilerek kararı geri alacak mercii açıkça belirtilmişti. *Ancak yeni değişikliklerle hükümlünün ceza infaz kurumundan tahliyesini sağlayan karar, infaz hakimi tarafından verilmektedir. İnfaz hakimliğinin mevcut görevleri arasına, cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikayetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına yönelik iş ve işlemlerin, infaz hizmetlerinin amacına uygun olarak daha etkili, verimli ve hızlı gerçekleşmesi sağlamak amacıyla değiştirilmiştir.*

V. GERİ ALMA SEBEPLERİ

1. Kasıtlı Bir Suçtan Dolayı Hapis Cezasına Mahkûm Edilme

CGTİHK madde 107/12 , koşullu salıverilen hükümlünün denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi halinde koşullu salıverilme kararının geri alınacağı hususu düzenlenmiştir.

³⁸**İnce Levent**, Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler sf. 132.

³⁹Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 21/06/2017 tarihli, 2014/9110 E. ve 2017/3523 K. sayılı ilamı

- Denetim süresi içinde işlenen suç, kasıtlı bir suç olmalıdır. Taksirle işlenen suçlardan dolayı mahkûmiyet alınmış olsa bile koşullu salıverilme kararı geri alınamaz.
- Kasıtlı bir suç sebebiyle verilen sonuç cezanın hapis cezası olması gerekmektedir. Hapis cezası dışında bir yaptırıma hükmedildiği takdirde koşullu salıverilme kararı geri alınmaz. Adli para cezaları koşullu salıverilmenin geri alınması sonucunu doğurmaz. Yine verilen hapis cezası, seçenek yaptırımlardan biri olan adli para cezasına ya da TCK'nın 50. maddesinde düzenlenmiş bulunan seçenek tedbirlerden birine çevrildiği takdirde sonuç ceza hapis cezası olmadığından bu kararlar koşullu salıverilmenin geri alınmasını gerektirmeyecektir.⁴⁰

2. Bağlı Tutulduğu Yükümlülükleri Yerine Getirmeme

Hükümlünün hâkimin uyarmasına rağmen kendisine yüklenmiş olan yükümlülükler uymamakta ısrar etmesi durumunda koşullu salıverilme kararının geri alınacağı hususu CGTİHK madde 107/12'de belirtilmiştir. CGTİHK 107/15'e göre ise hükümlü bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmese koşullu salıverilme kararı geri alınacaktır.

-Mahkûm hakkında hâkim tarafından belirlenen yükümlülükler olmalı,

-Hâkimin uyarısına rağmen mahkûmun belirlenen yükümlülükler uymamakta ısrar etmesi gerekmektedir.

Bu iki koşul gerçekleştiğinde koşullu salıverilme kararı geri alınabilir.

VI. GERİ ALMA KARARININ SONUÇLARI

Geri alma kararının sonuçları iki başlık altında incelenebilir. Birincisi, cezaevinde geçirilmesi gereken süreler yönünden, ikincisi ise koşullu salıverilmeden yasaklanma konularıdır.

1. Ceza İnfaz Kurumunda Çektirilecek Süreler Yönünden

CGTİHK madde 107/13'e göre, koşullu salıverilme kararının geri alınması durumunda hükümlünün vaziyeti iki ihtimal halinde incelenecektir;

⁴⁰Öztürk ve Erdem, 15. Baskı, sf. 455.

-Birinci ihtimalde, hükümlü denetim süresi içerisinde işlemiş olduğu kasıtlı bir suç sebebiyle hapis cezasına mahkûm edilirse,⁴¹ sonraki suçu işlemiş olduğu tarihten başlayarak kalan cezasını aynen infaz edecektir.

Örneğin, koşullu salıverilme tarihi 01/07/2017, tahliye tarihi 01/11/2017 olan koşullu salıverilen hükümlü, 01/09/2017 tarihinde işlemiş olduğu kasıtlı bir suç nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilirse hükümlünün 01/09/2017 tarihinden itibaren koşullu salıverilmesi yanacak ve 01/09/2017 ile 01/11/2017 tarihleri arasındaki 62 günlük (Eylül:30 gün, Ekim:31 gün, Kasım:1 gün) süre aynen infaz edilecektir. Hükümlü hakkında öncelikle 62 günlük bu süre infaz edilecektir. Hapis cezasını gerektiren kasıtlı suçtan dolayı verilen hapis cezası ise bu 62 günlük aynen infaz edilen cezanın infazından sonra infaz edilecektir.

-İkinci ihtimalde ise, hâkimin hükümlüyü uyarmasına rağmen hükümlünün belirlenen yükümlülüklerine uymamakta ısrar etmesi halinde, hükümlünün yükümlülüklerine uymadığı tarih ile hak ederek salıverilme tarihi arasındaki süreyi geçmemek koşuluyla mahkeme tarafından bir süre takdir edilecek ve hükümlü bu süreyi cezaevinde geçirecektir.

2. Koşullu Salıverilmeden Yasaklanma

CGTİHK madde 107/13'e göre, koşullu salıverilme kararının geri alınması işleminden sonra aynı hükmün infazında bir daha koşullu salıverilme kararı verilemeyecektir. Ancak hükümlü hakkında başka mahkûmiyet dosyalarında şartları olduğu takdirde koşullu salıverilme kararı verilebilir. Bu madde kapsamında sadece aynı hüküm dosyası ile ilgili yasaklılık hali oluşturulmuştur.⁴²

Denetim süresi içinde işlenen kasıtlı suçtan dolayı hükmedilen hapis cezası ayrı bir şekilde koşullu salıverilme hükümlerine tabi tutularak bu suçtan ayrıca müddetname düzenlenir.⁴³

⁴¹Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 18/05/2016 tarihli, 2016/5989 E. ve 2016/18259 K. sayılı ilamında ‘‘ ..koşullu salıverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi’’ denilerek karar geri alınmıştır.

⁴²**İnce Levent**, Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler sf. 145.

⁴³Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 28/05/2018 tarihli, 2018/233 E. ve 2018/2546 K. sayılı ilamında; ‘‘ .. şartla tahliyeye esas içtima kararı uyarınca cezasının hak ederek tahliye tarihine kadar’’ denilerek ayrı bir müddetname düzenlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Artuç Mustafa**, *Hüküm Kurma Sanatı*. 7. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2015.
- Artuç Mustafa**, *Pratik Ceza Muhakemesi Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Artuç Mustafa**, *Pratik Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Artuk Mehmet Emin, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 4. Baskı. Ankara: Turhan Kitapevi, 2009.
- Atalay Osman ve Mustafa Safa Özgelen**, *İnfaz Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2013.
- Centel Nur ve Hamide Zafer**, *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 15. Bası. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018.
- Demirbaş, Timur**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 13. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Demirbaş Timur**, *İnfaz Hukuku*. 4. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Dönmezer Sulhi ve Sahir Eрман**, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*. C. III. 12. Bası. İstanbul: Beta Basım, 1997.
- Erem Faruk, Ahmet Danışman, Mehmet Emin Artuk**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 14. Baskı, Ankara, 1997.
- Kafes Veli**, *Hukukumuzda Şartla Salıverme ve Uygulamadaki Sorunlar*. Ankara: Adil Yayınevi, 1998.
- Kamer Vehbi Kadri**, *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı*. 1. Cilt. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007.
- Koca Mahmut ve İlhan Üzülmez**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 11. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Özgenç İzzet**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 14. Bası. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Şen Ersan ve Beyza Başer**, *Koşullu Salıverilme-Denetimli Serbestlik ve Ceza İnfaz Sorunları*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.

Dergiler ve Tezler

Akkaş Ahmet Hulusi, “Koşullu Salıverilme”. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt: 12, Sayı: 1-2, 2008.

Başman Murat, “Şartla Salıverilme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Giden Yıldray, “Türk Ceza Hukukunda Koşullu Salıverme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

İnce Levent, *Türk İnfaz Hukukunda Koşullu Salıverilme ve Koşullu Salıverilmede Süreler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Kamer Vehbi Kadri, “Ceza Adalet ve İnfaz Sistemi İçinde Denetimli Serbestlik Sisteminin Önemi”. Adalet Dergisi. Sayı: 31, 2008

Kan Hakan Celal, *Türk İnfaz Hukukunda Şartla Salıverilme Kavramı*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2014.

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 07/11/2018 tarihli, 2016/6485 E. ve 2018/12891 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 28/05/2018 tarihli, 2018/233 E. ve 2018/2546 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 26/02/2018 tarihli, 2018/761 E. ve 2016/5330 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 14/02/2018 tarihli, 2017/6007 E. ve 2018/121219 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 21/06/2017 tarihli, 2014/9110 E. ve 2017/3523 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 18/05/2016 tarihli, 2016/5989 E. ve 2016/18259 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 09/11/2015 tarihli, 2015/9980 E. ve 2015/16032 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 17/03/2014 tarihli, 2014/915 E. ve 2014/6613 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 13/04/2011 tarihli, 2010/6877 E. ve 2011/2311 K. sayılı ilamı.

Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 01/10/2009 tarihli, 2007/18669 E. ve 2009/12712 K. sayılı ilamı.